

VERKSAMHETSPLAN 2020-2023

Verksamhetsplan 2020-2023

Planen gäller innevarande mandatperiod och revideras årligen under perioden.
Fastställd av VIVAB:s styrelse 2019-12-05.

Sammanfattning

En ny verksamhetsplan för perioden 2020-2023 är framtagen. Syftet med att samla all information i en verksamhetsplan är att ge ägare, styrelse och medarbetare en gemensam bild av hur VIVAB arbetar framåt. Planen har en tydligare inriktning mot hållbarhet och kopplas till FN:s Agenda 2030-mål

Innehållsförteckning

Det här är VIVAB	3
<i>Ledning och styrning</i>	3
Vision	4
Verksamhetsidé	4
Verksamhetspolicy	5
Ekonomiska förutsättningar	5
Målbilder	6
Våra arbetssätt	7
Verksamhetsanalys	8
<i>Kapacitet i anläggningar</i>	8
<i>Kompetensförsörjning</i>	9
<i>Finansiering</i>	10
<i>Säkerhetsfrågor</i>	12
<i>Miljöpåverkan och klimatförändringar</i>	12
<i>Kommunikation och påverkansarbete</i>	13
Övrig verksamhetsutveckling	14
Framtid	14

Det här är VIVAB

VIVAB, Vatten & Miljö i Väst AB, utför sedan 2009 VA och avfallsuppdraget åt Varbergs och Falkenbergs kommun. VIVAB administrerar också anläggningsbolagen Varberg Vatten AB och Falkenbergs Vatten & Renhållnings AB, som är huvudmän åt VA-verksamheten. I bolagen ligger ägandet av alla VA- och avfallsanläggningar, men ingen verksamhet. Dessutom utförs inom VIVAB andra uppdrag inom kompetensområdet.

Ledning och styrning

VIVAB ska driva och utveckla VA-verksamheten samt avfallshanteringen utom vad gäller myndighetsutövning i de båda kommunerna. Uppdragen regleras via ägardirektiv och ett gemensamt uppdrags- och samarbetsavtal.

Ägarkommunerna styr verksamheten i respektive kommun genom att beslut om taxor och investeringsplaner fattas av kommunfullmäktige. Ägarna styr också genom kommunfullmäktiges beslut om övergripande mål, VA-planer inkluderande VA-policy samt avfallsplan. Dessutom finns ett flertal andra styrdokument (policies) i de båda kommunerna som VIVAB har att förhålla sig till.

Ovan nämnda styrdokument finns i sin helhet eller med utvalda delar på VattNet.

- Ägardirektiv (utdrag ur)
- Uppdrags- och samarbetsavtal (utdrag ur)
- Kommunernas övergripande mål
- Av KF fastställda dokument:
 - VA-policy - som en del av kommunernas VA-planer
 - Avfallsplan

Styrelsen i VIVAB fattar beslut om vision, verksamhetsidé samt verksamhetspolicy.

VIVAB har ett certifierat ledningssystem för miljö, kvalitet och arbetsmiljö.

I denna verksamhetsplan finns exempel på övergripande mål och aktiviteter för den kommande perioden. Mål och aktiviteter anpassas till verksamhetens processer genom delaktighet av alla medarbetare.

På VattNet finns sammandrag av övergripande planer inom VIVAB, med syfte att presentera de viktigaste strategierna och målen i en kort sammanfattning.

Vision

Förenklad miljösmart vardag.

Verksamhetsidé

VIVAB levererar dricksvatten av hög kvalitet och minskar miljöpåverkan från samhällets avlopps- och avfallshantering. Våra kunder är boende och verksamheter i Varbergs och Falkenbergs kommun. VIVAB ska vara en förebild för regional samverkan.

Verksamhetspolicy

Vår verksamhetspolicy talar om vad vi står för och hur vi ska agera i frågor som berör kvalitet, arbetsmiljö och yttre miljö.

Vår verksamhet ska vara hållbar, både på kort och på lång sikt. Vi styr och utvecklar våra processer genom kunskap om de risker och möjligheter som berör oss, uppföljning av vårt eget arbete och aktiv omvärldsbevakning.

VIVAB är en trygg och säker arbetsplats där alla ges möjlighet till delaktighet och kompetensutveckling. Vi är initiativtagare till erfarenhetsutbyten och strategiska samarbeten, både inom och utom organisationen. Via en aktiv omvärldsbevakning och väl fungerande nätverk utvecklar vi vår verksamhet.

Vi har kundernas förtroende genom att vara en pålitlig leverantör av hållbara vatten- och avfallstjänster som genererar hög kundnöjdhet. Vi uppfattas som en effektiv organisation som förvaltar kollektivets medel ansvarsfullt. Ägare, kunder och anställda ska känna sig trygga med vårt säkerhetsarbete. Vi har en tydlig säkerhetskultur som genomsyrar hela verksamheten. Vi är en lärande organisation, där våra processer utvecklas genom ständiga förbättringar. Vi vågar prova nya arbetssätt och tekniska lösningar.

För att skydda miljön strävar vi efter hållbar resursanvändning och förebygger utsläpp, exempelvis genom att minska vårt beroende av fossila bränslen. Vi deltar aktivt i samhällsbyggnadsprocessen och bidrar med hållbara lösningar för att utveckla samhället i en miljömässigt positiv riktning, och stödjer våra kunder genom ökad kunskap om sin miljöpåverkan. Vi uppfyller lagar och andra krav som gäller vår verksamhet. Vi ställer krav på partners och leverantörer att bedriva sin verksamhet i linje med denna policy.

För att leva upp till detta ska vi:

- rekrytera och behålla kompetenta medarbetare genom att ge nyanställda en bra introduktion och skapa en arbetsplats där man vill stanna.
- ha kännedom om våra miljöaspekter och sätta mål för att minska deras negativa miljöpåverkan.
- använda arbetsmiljökrav som miniminivå och sträva efter att överträffa dessa.
- bedriva vår verksamhet resurs- och kostnadseffektivt.
- bedriva ett behovsorienterat utvecklingsarbete för att kunna agera framsynt i miljöfrågor.
- låta kvalitets-, miljö- och arbetsmiljöarbete vara naturliga delar i det dagliga arbetet.
- göra policyn känd och förstådd av alla anställda.
- kommunicera policyn med relevanta intressenter.

Ekonomiska förutsättningar

Verksamheten finansieras genom VA- och avfallstaxor. Dessa består av brukningstaxor och anläggningstaxor och fastställs normalt sett årligen av respektive kommunfullmäktige. Verksamheten är inte konkurrensutsatt vad gäller VA- och avfallsuppdraget. Dessa uppdrag ska inte heller generera vinst, utan bedrivs enligt självkostnadsprincipen. Investeringsplaner finansieras till största delen genom lån, vilka förmedlas genom respektive kommuns internbank.

Målbilder

Vi arbetar för att uppnå målen i Agenda 2030 med fokus på rent vatten (mål 6), hållbar energi (mål 7), hållbara städer och samhällen (mål 11), hållbar konsumtion och produktion (mål 12), bekämpa klimatförändringar (mål 13) samt hav och marina resurser (mål 14).

Detta gör vi genom att:

- 🔹 utmärka oss med hållbara, kostnadseffektiva och säkra vatten- och avfallstjänster.
- 🔹 utmärka oss med hållbar samhällsplanering och klimatanpassning.
- 🔹 vi inspirerar våra kunder till att göra miljömedvetna val.
- 🔹 vi är en attraktiv arbetsgivare som erbjuder stimulerande och säkra arbetsplatser för nuvarande och framtida medarbetare.
- 🔹 vi deltar i världsledande forskning och utveckling (FoU) för uthålliga VA- och avfallstjänster.

Våra arbetssätt

Strategiska samarbeten

Vi är initiativtagare till erfarenhetsutbyten och strategiska samarbeten, både inom och utom organisationen.

Kundens fokus

Vi har kundernas förtroende genom att vara en pålitlig leverantör av hållbara vatten- och avfallstjänster som genererar hög kundnöjdhet. Vi uppfattas som en effektiv organisation som förvaltar kollektivets medel ansvarsfullt. Ägare, kunder och anställda ska känna sig trygga med vårt säkerhetsarbete. Vi har en tydlig säkerhetskultur som genomsyrar hela verksamheten.

Tänka nytt, lyckas och lära

Vi är en lärande organisation, där våra processer utvecklas genom ständiga förbättringar. Vi samarbetar och delar med oss av våra kunskaper. Via en aktiv omvärldsbevakning och väl fungerande nätverk utvecklar vi vår verksamhet. Vi vågar prova nya arbetssätt och tekniska lösningar.

Verksamhetsanalys

För att nå våra målbilder har vi identifierat och prioriterat några områden som är viktiga att utveckla under perioden.

Kapacitet i anläggningar

Utmaning/omvärld

Merparten av VA-anläggningarna är 50 år gamla eller äldre. Det finns ett stort behov av underhåll och förnyelse. Den överkapacitet som funnits i VA-anläggningen sedan den byggdes på 70-talet är borta. För att hålla jämna steg med samhällsutvecklingen behöver kapaciteten på anläggningarna byggas ut. Det finns utpekade utbyggnadsområden där vi idag inte har tillräcklig kapacitet i ledningsnät och/eller anläggningar. Önskemål finns att skapa möjligheter att bygga ut även på landsbygden och det finns områden som idag inte har fullgoda VA-lösningar där vi kan åläggas att bygga ut. Därtill kommer framtida krav på exempelvis fosforåtervinning och läkemedelsrening, som också kräver utrymme.

Strategier

För att utveckla VA-anläggningen på ett hållbart sätt, både utifrån ekonomiska och miljömässiga perspektiv, och med hänsyn till kommunernas utbyggnadsplaner krävs en nära dialog med kommunernas samhällsbyggnadsavdelningar. För att bidra med rätt information i den dialogen krävs att vi har kontroll över kapacitet och status på anläggningen. En väl underbyggd plan för underhåll, utveckling och utbyggnad underlättar vid prioritering av insatser. Planen blir också ett underlag för planering av resurser i form av personal och ekonomi.

Vi behöver också säkerställa att kommunerna har tillräcklig kunskap om vår verksamhet/kapacitet och agera proaktivt för att inte komma in för sent i planeringen. Grunden är de övergripande planeringsdokumenten i kommunen.

Aktiviteter

- Inventering av kapacitet i anläggningar och ledningsnät
- Framtagande av långsiktig plan för spillvattenförsörjning
- Revidering av VA 2030
- Investeringsprojekt under perioden, exempelvis
 - Säkerställa kapaciteten vid vattenverk
 - Utbyggnad vid Kärreberg vattenverk
 - Utbyggnad vid Ullareds vattenverk
 - Utbyggnad vid Åkulla vattenverk
 - Vattentorn i Varberg
 - Nytt vattenverk i Kungsäter
- Säkerställa kapacitet vid reningsverk
 - Förstärka kapacitet vid Smedjeholms avloppsreningsverk
 - Förstärka kapacitet vid Getteröverket
 - Förstärka kapacitet vid Veddige avloppsreningsverk
- Säkerställa kapacitet i överföringsledningar
 - Ny råvattenledning från Neden till Ragnhilds källa

Kompetensförsörjning

Utmaning/omvärld

Det finns begränsad tillgång på rekryterbar kompetens till delar av vår verksamhet. Dessutom råder det stor konkurrens runt dessa kompetenser. Detta gör oss sårbara. Vår bransch uppfattas som intressant utifrån samhällsperspektivet. Vi är i dag begränsade utifrån hur vi kan ta emot examensarbetare och praktikanter.

Strategier

Vi behöver utmärka oss som en attraktiv arbetsgivare i en samhällsviktig bransch. Det är viktigt att synas och sticka ut. Vi behöver ta tillvara kompetens hos nyanlända. Våra medarbetare får en bra introduktion och vi är positiva till utveckling inom bolaget, både genom kompetensutveckling och ändrade arbetsuppgifter. Vi identifierar vilken kompetens vi behöver inom VIVAB och vilken vi hämtar externt.

Aktiviteter

- Skapa förutsättningar för att kunna ta emot praktikanter och erbjuda projekt/examensarbeten.
- Delta i aktiviteter som vänder sig till arbetsmarknad och skolor med målgruppsanpassad information.
- Färdigställa kompetensförsörjningsplan.

Finansiering

Utmaning/omvärld

VIVAB:s verksamhetsområde expanderar kraftigt, både avseende invånarantal och verksamheter. Prognosen visar på en fortsatt kraftig expansion åtminstone den närmaste 10-årsperioden. Detta medför behov av nya bostäder och verksamhetsområden, vilket märks genom ett stort antal nya exploateringsområden, både kommunala och privata.

För VA-verksamheten innebär detta att en omfattande utbyggnad av ledningsnätet pågår. Eftersom kommunerna har växt under en längre period innebär det också att delar av VA-anläggningen nu har nått sitt kapacitetstak och utökning av anläggningen behöver ske. Ungefär 85% av de boende i kommunerna är idag anslutna till kommunalt VA, ytterligare en del indirekt via VA-föreningar. För övriga har kraven ökat på de enskilda avloppsanläggningarna, som inte alltid uppfyller dagens normer. I områden där året-runt-boende ökar finns behov av dagvattenhantering.

VA-anläggningen har ett kontinuerligt behov av förnyelse, exempelvis finns cirka 200 mil vatten- och spillvattenledningar och mer än 200 pumpstationer, samt ett stort antal vatten- och reningsverk. Med växande kommuner ökar också behovet av säkerhet och redundans. Detta kan uppnås via ledningsdragningar och samarbeten över kommungränser, men också genom fysiskt och juridiskt skydd av nuvarande och framtida vattentillgångar. Omvärldsbevakning visar på nya tekniker, både för att avskilja föroreningar som gamla anläggningar inte varit utvecklade för, men också för att minska klimatpåverkan från vår verksamhet.

Åtgärder enligt den ovanstående beskrivningen fångas upp i investeringsplanen. Den största delen finansieras genom lån, och avskrivningar och räntekostnader belastar våra kollektiv, genom bruks- och anläggningsavgifter. Planerade investeringar medför även en ökad belåningsgrad då flertalet investeringar finansieras genom lån. Även om räntenivåerna förväntas vara förhållandevis låga den närmaste tiden finns det en stor osäkerhet kopplat till konjunktur och räntemarknad av omvärldsförhållanden som kan ge stor effekt även på räntenivåer lokalt. De ökade kapitalkostnaderna medför att taxorna inom bolagen kommer behövas höjas i högre omfattning än historiskt.

Totalupplåningen förväntas uppgå till cirka 2,5 miljarder till planeringsperiodens utgång 2020-2030). Bolagens lån räntesäkras genom räntestrategi vilket medför att en större del av bolagets lån är räntesäkrade genom derivat (swap). I dagslägen amorteras inga lån vilket gör räntekänsligheten större och vi skjuter på framtida skulder till kommande generationer.

Strategier

Vi strävar åt att påbörja amortera vår långsiktiga skuld i anläggningsbolagen i motsvarande takt med att utvalda anläggningar skrivs av. Syftet är att i bättre utsträckning ge en rättvisande kostnadsbild för respektive generation. Bolagen arbetar långsiktigt för en 100 procentig genomsnittlig täckningsgrad av anläggningstaxan i syfte att stärka den finansiella förmågan inom VA verksamheten.

Vi verkar för ett ökat nyttjande av alternativa finansieringslösningar i samband med

exploatering och förnyelse av våra anläggningar för att minimera den finansiella risken. Styrelsen deltar aktivt avseende verksamhetens räntestrategi/finanspolicy för att öka medvetenheten kopplat till verksamhetens räntekostnader.

VIVAB arbetar aktivt med att effektivisera verksamheten med målsättningen att sänka verksamheternas kostnader och gör parallellt aktiva val och inriktningar på prioriterade satsningar och investeringar. Bolaget fortsätter kartlägga ekonomiska och juridiska möjligheter till samgående och samverkan både regionalt samt inom den egna bolagssfären.

Aktiviteter

- Identifiera exploateringsprojekt inom Varbergs kommun där VA-avtal kan nyttjas. Samverka med kommun och Projekt och Planering. Ta fram bruttolista.
- Inför tydliga effektiviseringskrav och ramar i kommande budgetförutsättningar.
- Planera för en taxeutveckling som genererar ett överuttag (fondering) där så är möjligt för att möjliggöra amortering av skuld.
- Arbeta aktivt med efterkalkyler för att balansera anläggningstaxa med täckningsgrad.

Säkerhetsfrågor

Utmaning/omvärld

Samhället blir alltmer sårbart. Störningar inom vattenförsörjningen kan få stora konsekvenser när städerna växer. Vi arbetar allt mer på distans även när det gäller drift. Allt mer information blir tillgänglig och säkerheten runt känslig information behöver förstärkas. Alla behöver höja sitt säkerhetstänkande. Ny lagstiftning ställer högre krav på kunskap och rapportering. Vi behöver öka vår egen medvetenhet och förändra vårt arbetssätt för att skydda vår verksamhet.

Strategi

Utifrån relevanta riskanalyser klassificeras känsliga delar av verksamhet, information och personal. Vi bygger upp en tydlig säkerhetskultur i verksamheten genom ökad medvetenhet om de risker som finns.

Aktiviteter

- Skapa struktur avseende säkerhetsarbetet
- Slutföra risk- och sårbarhetsanalys och skapa handlingsplan utifrån denna
- Säkerhetsklassning/tillgänglighet till information
- Kompetenser inom administration, IT

Miljöpåverkan och klimatförändringar

Utmaning/omvärld

Förändringar i klimatet ger upphov till fler översvämningar och fler tillfällen med vattenbrist som har direkt påverkan på vår verksamhet. Det sker en större miljöpåverkan genom spridning av oönskade ämnen och utsläpp av växthusgaser lokalt och globalt.

Strategi

Utifrån kunskap om hur vår verksamhet påverkas av och påverkar klimat och miljö utveckla verksamheten för att minimera denna påverkan, samt utveckla verksamheten för att öka den positiva miljöpåverkan. Påverkan i samhällsplaneringsfrågor är av stor vikt. En miljöutredning är genomförd och miljömål formulerade. Miljömål finns också formulerade i avfallsplanen.

Aktiviteter

- Delta i arbete med klimatanpassningsplan via kommunerna
- Framtagande av fordonsstrategi
- Utfasning av fossila bränslen
- Nedbrytning av miljömål till aktiviteter inom varje process

Uppföljning av miljöpåverkan sker årligen via klimatbokslut och hållbarhetsindex.

Kommunikation och påverkansarbete

Utmaning/omvärld

Skapa förståelse för hur komplexa våra tjänster är och värdet av dem. Fler och fler är intresserade av miljöområdet, vilket i sig är bra. Det skapar dock ett större behov av information och individanpassad kommunikation, vilket är resurskrävande. Samtidigt är okunskapen stor om hur komplex vår verksamhet är. Få känner till vad som krävs för att producera ett livsmedel dygnet runt, året runt.

Vi verkar i växande kommuner som behöver bygga ut och förnya både anläggningar och ledningsnät, vilket medför ökade kostnader för våra tjänster. Våra kunder behöver förstå sambanden mellan höjda avgifter för VA och avfall och behovet att utveckla verksamheten.

En ökad kunskap om att vårt vatten är en ändlig resurs och hur vi kan skydda råvaran behövs också. Även på återvinning och avfallsidan behövs fortsatt utbildning för att skydda vår miljö. Utmaningen ligger i att förändra våra kunders beteende.

Strategi

Genom proaktiv, tydlig och målgruppsanpassad kommunikation höja kunskapen och öka förståelsen för vårt arbete att skydda, utveckla och få kostnadstäckning för vår samhällsviktiga verksamhet.

Aktiviteter

- Förnya och utveckla en kundvänlig hemsida som dels bygger vårt varumärke, dels uppfyller våra kunders behov av digitala tjänster.
- Utveckla studiebesök på våra anläggningar.
- Samarbete med skolor.
- Medverka i olika publika sammanhang som arrangeras av VIVAB, kommunerna, branschorganisationer, andra företag i branschen m fl.
- Genom våra projekt informera och utbilda allmänheten i vikten av hållbara avfalls- och vattenlösningar.
- Bygga en stark intern kultur som bidrar till att behålla befintliga och rekrytera nya medarbetare.

Övrig verksamhetsutveckling

För att utveckla och effektivisera vårt interna arbetssätt kommer vi att fortsätta arbeta med följande områden:

- Utveckla processarbetet
- Utveckla vår digitala arbetsplats
- Utveckla vårt måluppföljningssystem
- Följa digitaliseringsprojekt inom lämpliga områden för att utveckla den egna verksamheten

Framtid

Vi planerar för den framtida VA- och avfallshanteringen med smart resursanvändning och positiv klimatpåverkan. En framtid där vi tillhandahåller smarta VA- och avfallssystemlösningar som vår del i kommunernas arbete med hållbar samhällsutveckling.

Konkreta målsättningar:

- Att identifiera framtida verksamhetsområden för implementering av innovativa och hållbara VA- och avfallssystemlösningar.
- Att skapa nästa generations hållbara VA- och avfallsinfrastruktur, vilken efterfrågas av huvudmän, miljömyndigheter, byggare, lantbruk och livsmedelsindustrin.
- Att möjliggöra och stimulera utveckling av ny miljöteknik för att främja hållbar (grön) samhällsutveckling.
- Att implementera sorterande VA- och avfallssystem som möjliggör miljövänliga beteenden och hållbara livsstilar hos kunder.
- Att hitta kostnadseffektiva tekniska lösningar som på ett säkert och effektivt sätt kan införas för att uppnå hållbara VA och avfallstjänster, dvs ökad produktion av klimatsmart biobränsle, högre restproduktkvalitet som möjliggör ökad recirkulation av närings- och mullbildande ämnen, återvinning av energi samt effektivare rening av vattenflödena för minskad negativ inverkan på recipient och miljö.